АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ЗДРАВОСЛОВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА ОТ ДЕТСКИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЗА 2017 ГОДИНА

Анализът и оценката на здравословното състояние на децата от детските градини в област Велико Търново за 2017 година са изготвени на базата на:

- ✓ обобщени от медицинските специалисти от здравните кабинети в детските заведения данни за здравословното състояние на обслужваните от тях деца, въз основа на предоставените им от личните лекари талони от профилактичните прегледи, съгласно Наредба №3 на МЗ за здравните кабинети в детските заведения и училищата (ДВ, бр. 38/2000 г.);
- ✓ Наредба №8 на МЗ за профилактичните прегледи и диспансеризацията (ДВ, бр. 92/2016 г.);
- ✓ схема за анализ на здравословното състояние на децата с приложени таблици (писмо на МЗ №32-00-138 от 06.10.2005 г. и изменения от 06.03.2007 г.).

I. Обслужван контингент:

През учебната 2017/2018 година, по данни на Регионално управление на образованието – Велико Търново, детските заведения в област Велико Търново са посещавани от общо 6 456 деца на възраст от 1 до 7 години, 3 256 момчета и 3 200 момичета, разпределени в 272 групи.

С **профилактични прегледи** са обхванати **5 477** деца **(94,53%), от всички 5794 деца, посещаващи детски градини, в които има на щат към общини медицински специалист.** В пет от общините (Павликени, Сухиндол, Лясковец, Стражица и Полски Тръмбеш) относителният дял на децата, обхванати с профилактични прегледи е 100%, а в останалите варира от 99,63% за община Горна Оряховица до 47,17% за община Златарица. Разпределението на обхванатите с профилактични прегледи деца в областта и по общини е представено в *приложение 1.*

Община	Общ брой деца	Деца, обхванати с профилактичен преглед	Относителен дял (%)
В.Търново	**2241**	**2023**	**90,27%**
Г.Оряховица	**1090**	**1086**	**99,63%**
Свищов	**605**	**600**	**99,17%**
Павликени	**471**	**471**	**100%**
Сухиндол	**48**	**48**	**100%**

Елена	**230**	**201**	**87,39%**
Златарица	**106**	**50**	**47,17%**
Стражица	**365**	**365**	**100%**
П.Тръмбеш	**296**	**296**	**100%**
Лясковец	**337**	**337**	**100%**
ЗА ОБЛАСТТА:	**5794**	**5477**	**94,53%**

Приложение 1. Относителен дял на обхванатите с профилактични прегледи деца в областта и по общини (в %).

В сравнение с предходната учебна година делът на обхванатите с профилактични прегледи деца незначително е намалял (2016 г. – 95,08% и 2017 г. – 94,53%).

II. Антропометрични показатели – ръст и телесна маса:

Оценката на антропометричните показатели е направена на базата на средните стойности (x) и стандартното отклонение (s) на същите по възраст и пол, като се оформят следните групи:

- I група норма (x±1s) – включва деца, чиито показатели са в границите на средната стойност;
- II група разширена норма – включва деца, при които антропометричните показатели са между (x±1s) и (x±2s);
- III група извън нормата – включва деца, чиито антропометрични измервания са под (x-2s) и над (x+2s).

1. По показателя ръст:

- В **I група норма** попадат по-голямата част от обхванатите с профилактични прегледи деца – **4659,** което съставлява **85,06%;**
- Във **II група разширена норма са 675** от обхванатите деца с профилактични прегледи **(12,32%);**
- В **III група извън нормата** са **143 деца,** т.е. **2,61%** от обхванатите с профилактични прегледи деца. В подгрупата **под** (x-2s) са **59 деца,** а в подгрупата **над** (x+2s) са **84 деца.**

Данните за ръста на децата са представени на *таблица № II. 1.*

2. По показателя телесна маса:

- В **I група норма** попадат **4576 (83,55%)** от обхванатите с профилактични прегледи деца;
- Във **II група разширена норма** са **698 (12,74%)** от децата, преминали профилактичен преглед;

➢ В **III група извън нормата** са **203 (3,71%)** от обхванатите с профилактични прегледи деца. В подгрупата **под** (x-2s) са общо **69 деца**, а в подгрупата **над** (x+2s) са **134 деца.**

Данните за телесната маса на децата са представени на *таблица № II. 2*.

Сравнението с предходната учебна 2016/2017 година, по отношение на антропометричните показатели (ръст и телесна маса), показва намаление на относителния дял на децата с нормални за възрастта ръст и тегло и съответно увеличаване на относителния дял на децата в останалите групи *(приложение 2).*

Показател		**Учебна година**	
		2016/2017	**2017/2018**
Ръст	**I група норма**	**91,27 %**	**85,06 %**
	II група разширена норма	**6,84 %**	**12,32 %**
	III група извън нормата	**1,89 %**	**2,61 %**
Показател		**Учебна година**	
		2016/2017	**2017/2018**
Телесна маса	**I група норма**	**89,35 %**	**83,55 %**
	II група разширена норма	**7,59 %**	**12,74 %**
	III група извън нормата	**3,07 %**	**3,71 %**

Приложение 2. Разпределение на децата, посещаващи детски заведения в
в област Велико Търново според ръста и телесната маса за последните две учебни години (в %).

III. Диспансерно наблюдение на децата в област Велико Търново през учебната 2017/2018 година

В областта, през отчетния период, на диспансерно наблюдение са подлежали **154 деца (2,81 %** от децата, обхванати с профилактични прегледи). От всички деца, подлежащи на диспансерно наблюдение, **88 (57,14%) са момчета и 66 (42,86 %) момичета.**

Структурата на заболяванията сред децата, подлежащи на диспансерно наблюдение е следната:

1. Болестите на дихателната система заемат първо място сред заболяванията при децата **– 48 (31,17%** от диспансеризираните**).** Най-много са децата, боледуващи от бронхиална астма (34 деца) и хроничен бронхит (8 деца).

2. Болестите на нервната система и сетивните органи заемат второ място сред заболяванията при децата **– 43** диспансеризирани деца **(27,92%** от всички диспансеризирани деца). Най-много в тази група са децата с различна степен на намаление на зрението на двете очи (15 деца), следвани от децата със слепота и намалено зрение на едното око (8 деца), детска церебрална парализа (8 деца), глухота (5 деца) и епилепсия (5 деца).

3. Инфекциозните и паразитни болести се нареждат на трето място по честота сред децата **–** 29 диспансеризирани деца - **18,83 %.** Най-много в тази група са децата с ентеробиоза – 17 деца, ламблиаза -7 и ехинококоза -5.

4.Психичните разстройства заемат **четвърто място – 13** диспансеризирани деца (**8,44%**), от които 9 деца **–** с генерализирано разстройство в развитието (в т. ч. и детски аутизъм)**.**

5. Вродените аномалии заемат **пето място – 8 диспансеризирани деца** (5,19%), от които 4 деца са със сърдечни аномалии.

Диспансерното наблюдение на децата в област Велико Търново през учебната 2017/2018 година е представено в *таблица III*.

IV. Регистрирани заболявания (само новооткрити заболявания) при профилактичните прегледи на децата през 2017 година (септември – декември) в област Велико Търново

С **новооткрити заболявания** са **280 деца, които съставляват 5,11%** от обхванатите с профилактични прегледи общо 5 477 деца. **Разпределението по пол сред децата с новооткрити заболявания е както следва: на възраст от 0 до 3 години - 34 (12,14 %) деца и на възраст 4-6 години – 246 (87,86 %) деца.**

Най-разпространените новооткрити заболявания сред децата са: **пневмония** (47 деца), **хроничен бронхит** (45 деца), **смущения в зрението** (39 деца), **бронхиална астма** (30 деца), **затлъстяване** (21 деца) и **специфични синдроми и симптоми като заекване, тикове, анорексия** (13 **деца).**

В сравнение с предходната учебна 2016/2017 година **относителният дял на децата с новооткрити заболявания**, посещаващи детски заведения, остава почти **непроменен** – съответно от 5,39% на 5,11%.

Заболяванията, регистрирани при профилактичните прегледи от личните лекари на децата за 2017 г. са представени на *таблица IV*.

ОБЩИ ИЗВОДИ:

1. Обхватът с профилактични прегледи на децата, посещаващи детски заведения в област Велико Търново през 2017 година незначително се е увеличил – от 95,08% за 2016 г. на 94,53% за 2017 г. Сравнително нисък е

обхватът с профилактични прегледи на децата в община Златарица (47,17%).

2. Почти всички от обхванатите с профилактични прегледи деца в областта имат **нормални антропометрични показатели (вкл. и разширена норма)**: за ръст – 97,38% и за телесна маса – 96,29%. В сравнение с предходната учебна година стойностите на двата показателя се запазват почти същите.

3. Относителният дял на диспансеризираните деца се запазва като този за 2016 г. (3,32% за 2016 г. и 2,81% за 2017 г.). Наблюдават се минимални различия в структурата на заболяванията сред децата в сравнение с предходната 2016 година. Първите две места, с почти еднакъв относителен дял отново заемат болестите на дихателната система и болестите на нервната система и сетивните органи, като през 2016 г. местата им са били разменени. Останалите заболявания запазват позициите си в класацията, а именно - инфекциозните и паразитни болести остават на трето място, психичните разстройства на четвърто, а вродените аномалии – на пета позиция.

Прави впечатление непълната кореспонденция на данните за новооткритите заболявания, подлежащи на диспансерно наблюдение, и броя на фактически диспансеризираните деца.

Оценката на здравословното състояние на децата от 1 до 7-годишна възраст, посещаващи детски заведения в област Велико Търново, въз основа на предоставените от медицинските специалисти от здравните кабинети данни, като цяло е положителна, въпреки че се наблюдават и някои **неблагоприятни резултати** по отношение на:

- разпространението на болестите на дихателната система и на нервната система и сетивните органи;

-обхватът с профилактични прегледи в отделни общини;

отклоненията по показателя телесна маса.

П Р Е П О Р Ъ К И ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЗДРАВОСЛОВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА:

<u>Към ръководствата на общините</u>:

1. Осигуряване и поддържане на материално-техническата база на детските заведения в съответствие с нормативната база. Оптимизиране на материално-техническата база – обзавеждане с учебна мебел, съобразена с възрастта и ръста на децата и с оглед профилактика на гръбначните изкривявания.

2. Осигуряване на здравословно хранене на децата, отговарящо на физиологичните норми и изисквания, в съответствие с нормативните документи.

3. Осигуряване на медицинско обслужване на децата в детските заведения, съгласно Наредба №3 на МЗ за здравните кабинети в детските и учебни заведения.

Към ръководствата на детските заведения:

1. Поддържане на материално-техническата база в детските заведения, в съответствие със санитарно-хигиенните изисквания с цел осигуряване на оптимални условия за растеж и развитие на децата.
2. Осигуряване на хранене на децата, отговарящо на физиологичните норми и изисквания, в съответствие с нормативните документи.
3. Организиране и провеждане на разнообразни форми на спорт и туризъм с децата.
4. Запознаване на родителите с резултатите за здравословното състояние на децата с цел предприемане на мерки от тяхна страна за здравословно хранене и повишаване на двигателната активност на децата.

Към медицинските специалисти
от здравните кабинети в детските заведения:

1. Организиране и провеждане на профилактични дейности за предотвратяване или ограничаване на рисковите за хроничните незаразни болести фактори в по-късна възраст – нездравословно хранене, ниска физическа активност и други.
2. Участие в изработването на дневния режим на сън, хранене и занимания на децата, съобразно възрастта им.
3. Участие и контрол по спазване на изискванията за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 7 години, съгласно: Наредба № 2 на МЗ за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 3 години в детските заведения и кухни (обн. ДВ, бр. 28/2013 г.) и Наредба № 6 от 10 август 2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения.
4. Организиране и провеждане на здравно-образователни дейности с децата и родителите относно рисковите за хроничните незаразни болести фактори – нездравословно хранене, ниска физическа активност, тютюнопушене, както и за профилактиката на заразните и паразитни заболявания.
5. Участие в подготовката и провеждането на различни форми на отдих и туризъм сред децата.
6. Включване на децата с гръбначни изкривявания и със затлъстяване в групи по лечебна физкултура, като заниманията се провеждат от специалисти кинезитерапевти или рехабилитатори.

7. Участие в организиране и прилагане в детските заведения на действащи програми (регионални, национални и международни) за профилактика и промоция на здравето на децата.

8. Участие в провеждането на профилактични и противоепидемични дейности за предотвратяване възникването и ограничаване на разпространението на заразни и паразитни заболявания в детските заведения.

9. Осъществяване на контрол върху текущото хигиенно състояние на детското заведение.

10. Информиране на родителите за необходимостта от предоставяне на данни за проведените профилактични прегледи на децата им.

11. Оптимизиране на материално-техническата база – обзавеждане с учебна мебел, съобразена с възрастта и ръста на децата и с оглед профилактика на гръбначните изкривявания.